

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

c.c. Tweede Kamer der Staten-Generaal, Vaste Commissie voor OCW

Datum: 21 november 2011

Onderwerp: Niveau 2F te hoog voor vmbo bb – bijsturing beleid gewenst

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

Graag vragen wij uw aandacht voor de effecten van uw voornemen om het niveau 2F taal en rekenen te hanteren voor leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo (vmbo bb). De VO-raad, de AOC Raad, de MBO Raad en de Stichting Platform Vmbo merken op dat ondanks alle goede intenties en inspanningen van scholen dit niveau vooralsnog niet gehaald zal worden. Hier hoeven we de uitkomsten van de pilots niet voor af te wachten. Wij adviseren om niet straks zo goed als reeds staand beleid te gaan wijzigen, maar om uw beleid nu al bij te sturen. Wij stellen voor om voor het vmbo bb *diagnostische* toetsen in plaats van een *selectieve eindtoets* te hanteren. Op basis van de uitkomsten van diagnostische toetsen wordt door zowel vmbo als mbo specifieke ondersteuning geboden, gericht op het realiseren van het oorspronkelijke ambitieniveau. De bb-leerling krijgt hiermee extra tijd om dit niveau te bereiken.

Echter, ook voor mbo 2-deelnemers is het risico groot dat dit niveau nog steeds te hoog gegrepen is. Wij pleiten er daarom voor om voor deze groep te streven naar een oplossing, waarbij gericht wordt gewerkt naar het behalen van referentieniveau 2F voor Nederlands en rekenen, maar waarbij voorkomen wordt dat deze groep *zonder startkwalificatie* uitstroomt uit het reguliere onderwijs.

Hypothetische zakpercentages 2012 en 2013: verdubbeling gezakte leerlingen

De verzwaren van de exameneisen die de komende 2 jaar op stapel staan vragen al veel van vmbo bb-leerlingen en scholen. Komend jaar moeten deze leerlingen minimaal een 5,5 halen voor het Centraal Examen. Ook telt het Schoolexamen niet langer dubbel voor het eindcijfer, maar even zwaar als het Centraal Examen. De hypothetische verhoging van de zakpercentages in het volledige vmbo als gevolg van deze maatregelen (op basis van de examenpopulatie 2010) heeft u in augustus 2010 berekend op een stijging van 5,8 naar 12,3 procent (Vgl. 32463, nr. 1).

Voor het vmbo bb betekent dit dat in 2012 ruim 2600 leerlingen in plaats van 1000 leerlingen zakken in de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo. Uit recente gegevens van Vensters voor Verantwoording blijkt dat er op basis van de examenpopulatie 2011 geen verbetering van de hypothetische slaagpercentages te zien is. Ook blijkt dat bb-leerlingen met lwoo onevenredig hard worden getroffen. Wij vinden dat zeer verontrustend.

Hypothetische zakpercentages 2014, 2015 en 2016: bijna alle leerlingen zakken

U bent voornemens in 2014 de kernvakkenregeling voor leerlingen in het vmbo aan te scherpen. In 2014 moeten zij minimaal een 5 halen voor een nog in te voeren rekentoets op niveau 2F én voor een aangepast eindexamen Nederlands op niveau 2F. In 2016 moet voor een van beide vakken minimaal een 5, de andere minimaal een 6 gehaald worden. De hypothetische zakpercentages (op basis van de examenpopulatie 2010) die hierbij horen zijn onthutsend. Alleen aan het niveau van leesvaardigheid zou momenteel 40% van de leerlingen voldoen. Voor de andere vaardigheden ligt het percentage lager; voor rekenen voldoet zelfs slechts 12% van de leerlingen aan het niveau. Dit betekent dat waarschijnlijk meer dan 95% van de leerlingen niet het gewenste niveau van taal en rekenen heeft. De facto geeft u daarmee scholen en leerlingen de boodschap mee dat vanaf 2015-2016 de slechtste leerlingen in het vmbo bb beter moeten presteren op taal en rekenen dan de beste leerlingen in het vmbo bb nu. We delen uw ambitie, maar achten dit vooralsnog voor deze groep leerlingen niet haalbaar.

Bijsturing is nu al gewenst

U heeft in uw brieven aan het parlement op 26 augustus 2010 (32363, nr. 1) en op 7 juni 2011 (31332, nr. 16) laten weten dat voordat tot aanscherping van de kernvakken voor het vmbo wordt overgegaan, de referentieniveaus taal en rekenen zullen worden geëvalueerd. Dit kan leiden tot bijsturing, bijvoorbeeld door “de pilotfase te verlengen of voor de rekentoets (tijdelijk) een extra herkansingsgelegenheid toe te staan”. In het licht van bovengenoemde cijfers lijken de maatregelen tot bijsturing die u hier noemt ons onvoldoende.

We willen u vragen de wal het schip niet te laten keren, maar nu al bij te sturen. U kunt deze leerlingen een meer realistisch perspectief bieden door aan het eind van de bb de leerling niet te confronteren met de selectieve toets op niveau 2F, maar in plaats daarvan te kiezen voor een diagnostische toets waaruit blijkt hoe de deelnemer presteert op de diverse onderdelen. Met de uitkomsten van deze toets kan het mbo de doorlopende leerlijn gericht voortzetten en zo blijven werken aan het verhogen of onderhouden van het niveau. Hiermee wordt nog twee jaar gericht ingezet op het verbeteren van het taal- en rekenniveau van de deelnemer. Indien ook deze inspanningen niet leiden tot het behalen van het gewenste ambitieniveau, zou dit voor deze groep mbo2- deelnemers niet mogen betekenen dat ze ongediplomeerd uitstromen.

In dat geval zou in onze optiek ook mbo 2 afgesloten moeten kunnen worden met een formatieve niveaubepaling, die wordt opgenomen op het diploma.

We willen u verzoeken uw beleid ten aanzien van het vmbo bb niet pas bij te sturen nadat evaluaties verschijnen waaruit - zoals we nu al kunnen voorspellen – zal blijken dat een onacceptabel percentage van de vmbo-leerlingen het niveau 2F in de huidige beperkte invoeringstermijn niet haalt. Graag werken we de komende jaren, in de doorlopende leerlijn vroeg en voorschoolse educatie, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs gezamenlijk toe naar het behalen van het ambitieniveau 2F.

AOC Raad
Mevrouw Medy van der Laan (voorzitter)

Stichting Platformen Vmbo
De heer Jan van Nierop (voorzitter)

MBO-Raad
De heer Jan van Zijl (voorzitter)

VO-raad
Sjoerd Slagter (voorzitter)

Bijlage 1 Hypothetische zakpercentages vmbo bb

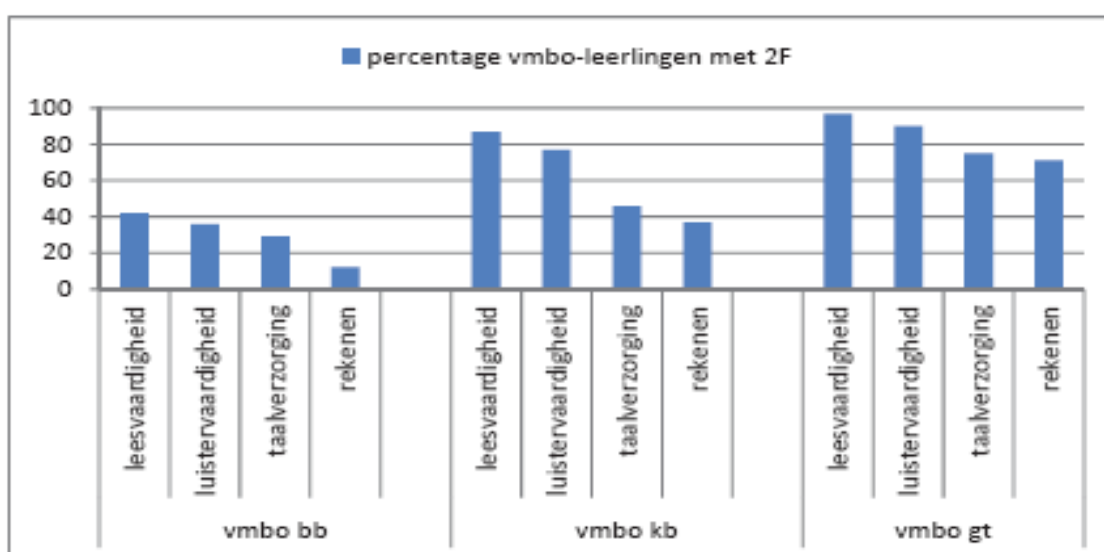
Uit de brief van de minister van 26 augustus 2010 (32463, nr. 1) blijkt dat de hypothetische zakpercentages in het vmbo in het examenjaar 2013 meer dan verdubbelen. De aanscherping van vmbo bb in de vorm van het zwaarder laten meetellen van het CE ten opzichte van het SE is hierin nog niet verdisconteerd.

Tabel 2: Hypothetisch aantal gezakten bij doorrekening van de maatregelen

	vwo	havo	vmbo
feitelijke zakpercentage 2010	11,1	14,9	5,8
feitelijk 2010 + CE gem. 5,5	17,3	20,3	12,3
feitelijk 2010 + kernvakken	12,3	17,6	n.v.t.
hypothetisch totaal zakpercentage beide eisen* (=2010 + CE + kernvakken)	18,1	22,3	12,3

* Het totaal aan maatregelen is vanzelfsprekend niet een optelling, maar een combinatie van het effect van de aanscherpingen. Deels dezelfde groep leerlingen zal immers zakken bij invoering van een van de twee of beide maatregelen.

Uit de 'Meting Taal en Rekenen 2010' van het CITO blijkt dat met name in het vmbo bb weinig tot zeer weinig leerlingen voldoen aan het gewenste niveau van 2F dat vooralsnog in het examen 2014 wordt geïntroduceerd.

grafiek 3: *percentage laatstejaars vmbo-leerlingen dat niveau 2F² beheerst voor de verschillende vaardigheden*